

О. В. Цисарук, викладач,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ПРОЕКТНА РОБОТА ЯК ОДИН З МЕТОДІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Реформування української освіти, адаптація до її світового наукового простору впродовж останніх років є невідкладними завданнями на сучасному етапі.

Так, у Програмі з англійської мови для професійного спілкування (2005) зазначається, що створення Європейського простору вищої освіти висуває складні завдання щодо збільшення мобільності студентів, ефективнішого міжнародного спілкування, легшого доступу до інформації тощо, а тому слід розвивати комунікативну компетенцію студентів вищих навчальних закладів (ВНЗ) і ті стратегії, які їм необхідні для ефективної участі в процесі навчання та в тих ситуаціях професійного спілкування, в яких вони можуть опинитися. Сучасними міжнародними освітніми вимогами передбачається, що випускник ВНЗ — рівні С1 та С2 — за рекомендаціями Комітету Ради Європи з питань освіти мають володіти іноземною мовою на рівні, достатньому для безперешкодного спілкування із колегами.

Саме з цієї причини зараз відбувається активний пошук нових та удосконалення існуючих методів та технологій навчання. Особливо актуальним стає створення системи освіти, яка відповідає вимогам сучасного суспільства і дає можливість майбутнім фахівцям одержати міцні знання іноземної мови, оволодіти практичними вміннями та навичками іншомовного спілкування. Провідне значення в цьому процесі має проектна форма навчання.

Як свідчать дослідження та практика, у вищих закладах освіти приділяється недостатньо уваги використанню проектної технології як ефективного методу навчання іноземним мовам.

Саме це й зумовлює неабияку актуальність підвищення рівня знань майбутніх фахівців засобами проектної форми навчання.

Окреслена проблема розглядалася в таких аспектах: етапи організації проектної роботи (В. Вербицький, В. Кайнова); класифікація проектів (Т. Блур, М. Сент-Джон, Е. Полат, М. Бухаркіна); умови функціонування в навчальному процесі (В. Вербицький, А. Цимбалару).

Поряд з цим, недостатньо розглянута проблема впровадження проектної форми навчання в ході викладання практико-орієнтованих навчальних дисциплін навчального циклу. Метою нашої статті є розкрити сутність методу проектів, умови його втілення в навчальний процес та етапи його організації.

Вивчення наукового фонду дозволяє стверджувати, що в педагогіці проект відображається як систематична форма організації діяльності у взаємозв'язку її теоретичних та практичних аспектів (С. Кримський); організація та виконання певного цільового завдання (П. Архангельський); обмежена в часі цілеспрямована зміна окремої системи з установленими вимогами до якості результатів, можливими межами витрат засобів і ресурсів та специфічною організацією (В. Бурков, Д. Новиков).

У педагогічній науці склалася тенденція до визначення проекту з одного боку, як результату діяльності (продуктивний аспект), а з іншого, як інноваційну форму організації спільної роботи, спрямованої на досягнення певного результату (діяльнісний аспект).

Вивчення наукових джерел дозволяє стверджувати, що поняття «метод проектів» визначається як метод планування цілеспрямованої діяльності учня у зв'язку з розв'язанням якогось шкільного завдання в умовах реального життя (М. Кларин); цільовий навчально-виховний процес, спрямований на виконання суспільно корисних справ (П. Мудров); педагогічна технологія (С. Сисова) або проектна технологія (І. Єрмаков), яка відображає реалізацію особистісно зорієнтованого підходу у навчанні, сприяє формуванню вміння адаптуватися до швидкозмінних умов життя людини в сучасному суспільстві.

Найповнішою класифікацією проектів у вітчизняній педагогіці є класифікація, запропонована в навчальному посібнику Е. Полат, М. Бухаркіної. Вона може бути застосована до проектів, що використовуються у викладанні будь-якої навчальної дисципліни. У даній класифікації за кількома критеріями виокремлюються такі різновиди проектів:

— за видом діяльності, що домінує в проекті: дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практико-орієнтовані;

— за характером координування проекту: з явною координацією (безпосередній), зі схованою координацією (прихований, неявний);

— за характером контактів: внутрішні (серед учнів одного гуртка, навчального закладу, міста, селища, регіону, держави) та міжнародні (серед учнів різних країн);

— за кількістю учасників: особистісні (індивідуальні), парні та групові;

— за тривалістю проведення: короткострокові, середньої тривалості та довгострокові.

Англійські фахівці в галузі методики викладання мов (Т. Блур і М. Дж. Сент-Джон) розрізняють три види проектів:

— груповий проект, у якому дослідження проводиться всією групою, а кожний студент вивчає певний аспект обраної теми;

— міні-дослідження, що полягає в проведенні індивідуального соціологічного опитування з використанням анкетування й інтерв'ю.

— проект на основі роботи з літературою, що припускає вибіркове читання за певною темою.

Темою нашої статті є розкриття сутності методу проектів, умови його втілення в навчальний процес та основні фази проекту.

Вивчення наукового фонду дозволяє стверджувати, що в педагогіці проект відображається як систематична форма організації діяльності у взаємозв'язку її теоретичних та практичних аспектів (С. Кримський); організація та виконання певного цільового завдання (П. Архангельський); обмежена в часі цілеспрямована зміна окремої системи з установленими вимогами до якості результатів, можливими межами витрат засобів і ресурсів та специфічною організацією (В. Бурков)

Дослідники вважають останній тип найлегшим для практичного використання й тому самим популярним. Однак описана ними структура такого проекту показує, що він припускає розвиток тільки тих навичок, які необхідні для роботи з літературою: переглядового й уважного читання, уміння працювати з довідниками й бібліотечними каталогами. У зв'язку з цим видається слушною точка зору Р. Джордана, який вважає, що проект на основі роботи з літературою підходить в основному для вивчення іноземної мови для спеціальних цілей. У той же час «міні-дослідження» і «роботу з літературою» можна розглядати як різновиди групового проекту, який є найбільш важливим для методики викладання іноземних мов [7].

Метод проектів завжди потребує розв'язання проблеми. Результати проектів повинні бути відчутними: якщо це теоретична проблема, — то конкретне її розв'язання, якщо практична, —

конкретний результат, готовий до впровадження в життя. Проектний метод навчання як педагогічна технологія включає сукупність дослідницьких, проблемних, пошукових методів, креативних за своєю сутністю. Уміння використати метод проектів — це показник високої кваліфікації педагога [2, с. 36].

У ході виконання проектної роботи студенти навчаються самостійно думати, знаходити та вирішувати проблеми, використовуючи знання із різних предметних областей, висувати гіпотези, формувати висновки. Проектна робота дозволяє виключити формальний характер вивчення мови й активізує взаємодію студентів для досягнення практичного результату навчання мови. Викладачеві в проекті приділяється роль координатора, експерта, додаткового джерела інформації [1, с. 102—103; 2, с. 36; 6, с. 23].

Проектна робота сприяє розв'язанню таких педагогічних завдань:

- формуванню пізнавальних мотивів студентів;
- розширенню можливостей навчання й самонавчання;
- розвитку креативності, творчих здібностей;
- вихованню вміння вчитися — ставити цілі, планувати й організовувати власну навчальну діяльність.

Традиційно виділяють такі основні фази проекту:

- ініціювання-винайдення ідеї для проекту;
- початок проекту;
- проведення проектної діяльності;
- презентація результатів проекту;
- оцінка (рефлексія) проекту.

На основі вивчення наукових джерел, нами пропонуються такі етапи організації проектної роботи студентів: планувальний, технологічний та рефлексивний етап.

На етапі планування студенти засвоюють теоретичний матеріал, обговорюють структуру проекту, складають план роботи, збирають та аналізують інформацію. Майбутнім фахівцям пропонується виконати такі завдання :

- вивчіть теоретичний матеріал за темою проектної роботи;
- складіть список теоретичних джерел;
- зробіть детальний план-конспект за темою роботи;
- складіть глосарій основних понять, пов'язаних з темою проектної роботи (7—10 ключових понять з визначеннями та коментарями).

Хочемо зазначити, що план-конспект за темою проектної роботи має бути виконаний не в електронному варіанті, а написаний від руки. Це сприяє кращому засвоєнню теми, студенти зви-

кають до писемної англійської мови, поліпшують орфографію. Майбутні фахівці спрямовані на виконання самостійної роботи з опрацюванням довідкової літератури, словників, фахових журналів вітчизняного та іноземного видавництва.

На технологічному етапі студенти закріплюють теоретичні знання, обговорюють проміжні результати, а також створюють ілюстровані розповіді: придумують сюжет, підбирають необхідні матеріали та оформляють свої розповіді.

Треба зазначити, що в ході виконання зазначених вище завдань, майбутні фахівці поглиблюють знання граматики англійської мови та збагачують словниковий запас слів.

Прикінцевим етапом проектної роботи студентів є рефлексивний. Студентам пропонується виконати завдання такого типу:

— підготуйтесь до презентації свого проекту;

— здійсніть самоаналіз і виклад думки про виконану роботу: студенти мають самі оцінити свою працю, пояснити важливість для них конкретного виду роботи. Вони виявляють, яка мета була досягнута, які навички удосконалювалися.

Таким чином, запропонована нами проектна робота виконує низку функцій:

— сприяє формуванню пізнавальних інтересів студентів до вивчення іноземної мови, проектна робота вимагає від майбутніх фахівців активності, творчої самостійності при засвоєнні знань;

— розвиває навички дослідницької роботи, оскільки у процесі виконання цього завдання майбутнім фахівцям доводиться знаходити й аналізувати необхідні теоретичні джерела, підбирати ілюстративний матеріал, робити свої висновки з досліджуваної теми;

— створює передумови для вдосконалювання й глибшого вивчення не лише граматики, а й англійської мови в цілому;

— виховує рефлексивну позицію студентів, а саме навички з об'єктивної самостійної оцінки своєї діяльності;

— розширює індивідуальний лінгвістичний тезаурус майбутніх фахівців; це пов'язане з тим, що в процесі виконання проектної роботи вони відкривають для себе нові джерела інформації, котрі можуть знадобитися їм у подальшому вивченні англійської мови.

Перспективи дослідження зазначеної в статті проблеми полягають у розробці системи методів, прийомів і засобів навчання, які сприятимуть підвищенню пізнавального інтересу майбутніх фахівців до вивчення іноземних мов, їх активності, творчої самостійності у засвоєнні знань.

Література

1. *Бокарёва Г. В., Образцова Е. М.* Проектная работа как эффективный метод обучения иностранным языкам // Наукові записки міжнародного гуманітарного університету. — 2007. — № 6. — С. 99—104.
2. *Вербицький В. С.* Проектна форма навчання і виховання у загальноосвітніх навчальних закладах та позашкільних закладах освіти екологічно-натуралістичного напрямку. Проблеми та шляхи їх вирішення // Рідна мова. — 2007. — № 3. — С. 35—48.
3. *Волкова Н. П.* Педагогіка: навч. посібник. — К.: Академвидав, 2007. — С. 302—305.
4. *Євтух М. Б., Волощук І. С.* Забезпечення якості вищої освіти — важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства // Педагогіка і психологія. — 2008. — № 1. — С. 70—74.
5. *Кайнова В.* Проектна і науково-дослідницька діяльність — шлях до творчості // Рідна школа. — 2007. — № 10. — С. 21—22.
6. *Киселиця Л.* Проектні технології — основа виховної системи // Рідна школа. — 2007. — № 10. — С. 23—24.
7. *Кочетурова Н.* Метод проектів в обученіи языку: теория и практика. — Новосибирск // Інтернет-сайт: www.itlt.edu.nstu.ru/article4.php
8. *Цимбалару А.* До поняття «проектно-технологічна діяльність учителя» // Рідна школа. — 2008. — № 1—2. — С. 8—10.

Л. А. Соколовська, ст. викладач,
Дипломатична академія України при МЗС України

DEBATING AS AN INTERACTIVE METHOD OF OPTIMIZING FORMATION OF PROFESSIONAL SPEAKING SKILLS FOR INTERNATIONAL AFFAIRS EXPERTS

Debate or debating is a formal discussion on a particular matter in a public meeting or legislative assembly, in which opposing arguments are put forward. Debate or debating is a formal method of interactive and representational argument.

In a formal debating contest, there are rules for people to discuss and decide on differences, within a framework defining how they will